

ZELDZAME EN MISKENDE RUSSULA'S IN VLAANDEREN (3)

RUBEN WALLEYN¹ & GUIDO LE JEUNE²

¹Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Gaverstraat 4, 8500 Geraardsbergen

²Beemdenlaan 67, B-2900 Schoten

Summary

Some interesting *Russula* species are described from collections from Flanders, northern Belgium, and their ecology and distribution is discussed.

Russula paludosa Britzelm. is rare species associated with *Pinus sylvestris* on damp nutrient poor sandy soils. In the study area it is concentrated in the Kempen district. *R. solaris* Ferdinandsen & Winge is rather rare and grows with adult *Fagus sylvatica* trees (including red-leaved variants) in parks and lanes, especially on sandy loam and loam. *Russula persicina* Krombh. is an uncommon species, especially growing on moderately rich soil types, typically associated with *Populus* spp. (mostly *P. × canadensis*, also *P. canescens*, ?*P. tremula*), less commonly with *Quercus robur*, or *Salix repens* in coastal dunes. Caps of collections growing with Salicaceae very often become very pale or white when old ("var. *intactior*"). *Russula rubrocarminea* has been found only once, in a forest lane with *Quercus* on a poor sandy soil.

Russula paludosa is a strongly declining species in the area. The status of *Russula solaris* is less clear, but it is probably declining as well. *Russula persicina* has been overlooked in the past or misidentified as *R. maculata*. *Russula rubrocarminea* might have been overlooked as well.

Inleiding

In dit artikel stellen we vier min of meer zeldzame en vroeger soms miskende russula's voor, die in de courant gebruikte veldgidsen vaak ontbreken: *Russula paludosa* Britzelm., *R. solaris* Ferdinandsen & Winge, *R. persicina* Krombh. en *R. rubrocarminea* Romagn. Voor iedere soort geven we een beknopte beschrijving, ecologische gegevens en de verspreiding in Vlaanderen.

Russula paludosa – Appellrussula

Russula paludosa Britzelm., Hymen. Südbayern 8: 11 (1891). *Russula integra* var. *paludosa* (Britzelm.) Singer, Z. Pilzk. 2: 7 (1923).

Beschrijvingen: Galli (1996: 430), Imler (1982: pl. 6 & 15bc), Marchand (1977: nr. 441), Romagnesi (1967: 802-804), Sarnari (2005: 961).

Afbeeldingen: Cazolli (2006: 4), Dähncke (1993: 895), Galli (1996: 431), Gerhardt (1999: 440), Imler (1982: plate 6), Marchand (1977: nr. 488), Moser & Jülich (Farbatlas: IV *Russula* 33), Phillips (1990: 106), Schaeffer (1952: pl. IX), Sarnari (1998: 81; 2005: 962, 964), Vesterholt (2004: 402).

Een middelgrote tot (zeer) grote russula. Hoed 6-15 cm diam. convex, vlak, later iets ingezonken; hoedhuid vrij gemakkelijk aftrekbaar, uniform bloedrood (Code Séguéy 121), oranjerood (CS 168) of roze rood (CS 183) en kleuren intermediair tussen deze kleuren, centrum soms iets roze oranje en overigens bloedrood; hoedrand dunvlezig, reeds in jonge toestand met een neiging tot streping, die soms

maar laat geaccentueerd wordt maar niet langer dan 1 cm reikt bij een hoeddiam. van ong. 12 cm.; oppervlak vettig blinkend maar niet viskeus, uitzonderlijk nog mat bij zeer jonge exemplaren. Lamellen stomp afgerond, breed (12 mm bij een hoeddiam. van 12 cm diam.), jong wit, later licht creme, iets dicht opeen, enkele lamellen gevorkt nabij de steel. Steel meestal lang, tot 14 cm lang, tot 40 mm dik, iets gebogen naar de wat knotsvormige basis, meestal mooi wit, soms lichtjes volroze getint, context poreus, vergrijzend bij ouderdom, bij aanraken een onaangenaam gevoel van koude vochtigheid gevend. Vlees wit, rood onder de hoedhuid, vrij stevig maar dun, de hoed een bijna doorschijnend aspect verlenend: 1 mm dik nabij rand, 4 mm in centrum. FeSO₄, Ammoniak, Sulfovanilline: nihil; gayac + op hoed en steel, ++ op lamellen. Smaak en geur onbeduidend, maar iets scherp in jonge lamellen. Sporee "oranje-geel" (CS 215; IIIb fide Imler 1982).

Sporen groot, tot 11,5 × 8 µm met tot 1,25 µm hoge wratten en stompe stekels, dikwijls met fijne lijntjes tot een onvolledig netwerk verbonden. Hoedhuid met lange haren, tot 3 µm breed, septen ver van elkaar; dermatocystiden slank, spatelvormig tot +/- 6 µm breed, met enkele korrels geïncrusteerd.

De macroscopische beschrijving is volledig gebaseerd op een ongepubliceerde franstalige beschrijving van Jean De Marbaix (d.d. 21/9/1949), "gebaseerd op een 50-tal exemplaren van alle stadia afkomstig van 3 vindplaatsen [vermoedelijk prov. Antwerpen], op dezelfde dag". Ook Romagnesi's

beschrijving steunt deels op materiaal van de Antwerpse Kempen.

Ecologie: in groepjes bij *Pinus sylvestris*, op vochtige, voedselarme zure zandbodems, ook tussen *Sphagnum*. Juli-september (-oktober).

Onderzochte collecties:

Kalmthout, Withoefse heide, B4.37.14, 30/8/2005. *Walley* R. 4036 (GENT). Lanaken, Ziepeckvallei, D7.54.14, 26/7/1997, hb. *Le Jeune* G. 97019. St.-Job in 't Goor, B5.51, 2/10/1949, *Herregods* M. 327 (GENT). Ravels, II, B6.21, 30/09/1983, *Verheyen* K. 3012 (GENT); *ibid.*, 20/10/1985, *Verheyen* K. 3174 (GENT). Oud-Turnhout, Lint, B6.41 2/09/1967, *Van der Veken* P. 4822 (GENT). Arendonk, Staatsbossen, B6.41, 7/10/1992 *Verheyen* K. 3732 (GENT). Gierle (Lille), C5.16, 27/10/1983, *Verheyen* K. 3029 (GENT). Schilde, C5.21, 9/09/1962, *Verheyen* K. 1222 (GENT). Kasterlee, C5.28.10, 1/11/1938, *Herregods* M. 327 (GENT).

Russula paludosa onderscheidt zich in Vlaanderen in het veld van andere rode russula's door de combinatie van een middelgrote tot grote hoed (10 cm diam. en meer), de zachte smaak, een onbeduidende geur, crème lamellen en de gebondenheid aan vochtige, voedselarme zure dennenbossen. Een veldkenmerk dat door De Marbaix niet werd opgemerkt is de rood aangelopen snede van de plaatjes nabij de hoedrand. Eén van onze collecties (RW 4036, zie foto) wijkt af door een meer zwart-purperrode hoed. Deze kleur is wel vaker merkbaar bij gedroogd materiaal.

Het verspreidingsgebied van de Appellussula in Vlaanderen beperkt zich momenteel vrijwel tot de Kempen. De oudste waarneming, verricht door Louis Imler, dateert uit 1932 te Wijnegem. Tot de zestiger jaren van de vorige eeuw was de soort op veel plaatsen vrij algemeen in de Antwerpse Kempen; elders ontbrak ze of was ze zeer zeldzaam (de Limburgse Kempen waren toen nog nauwelijks mycologisch onderzocht). Imler gewaagt in 1982 al van een sterke achteruitgang van deze soort, die ooit in zeer grote aantallen kon worden waargenomen. Ondanks de toegenomen inventarisatiegraad, is het aantal hokken waar de soort is waargenomen teruggelopen van 40 vóór 1980 tot 24 in de periode daarna. Door de verdroging, de veroudering van de bestanden en de stikstofdepositie (vergrassing en/of strooiselophoping in naaldbossen) is de habitat voor deze soort sterk achteruitgegaan. Sommige van de resterende groeiplaatsen worden vaak ook bedreigd door "heideherstel" (kappen van bomen, b.v. in Terlamen Zolder). In de Rode Lijst staat ze bij de bedreigde soorten, net als in Nederland. In de Duitse Rode Lijst is ze niet opgenomen; in Noord-Frankrijk komt ze niet voor (Walley & Verbeken 2000).

Russula rubrocarminea

Russula rubrocarminea Romagn., *Russules d'Europe* Afr. Nord: 480 (1967).

Beschrijvingen: Romagnesi (1967: 480-482).

Afbeeldingen: Buyck (*Russulales News*, www.mtsn.tn.it/russulales-news), *Cetto* 4 (1983: nr. 1524), Reuniaux (1996: 134).

Een eerder kleine, fragiele *Russula*. Hoed tot 5 cm diam. (tot 6-8 cm volgens de literatuur), zeer onregelmatig van vorm, gelobd, rood, midden zwartrood, rand helder karmijnrood; hoedrand kort gestreept, stomp; hoedhuid mat, tot het midden aftrekbaar. Lamellen jong vrij dicht bijeen, oud ver uiteen, wit, zeer breed, zowel aan hoedrand als steel met brede boog vrij aangehecht (rond steel voortje creërend). Steel (zeer) kort, 2 cm, in het onderzochte exemplaar puntig versmallend naar de basis, hard, wit, aan de basis bij ouderdom wat grijsachtig, later verbruinend. Vlees jong stevig, oud brokkelig. Geur fruitig, gedroogd sterk naar *Lactarius camphoratus*, maggi; smaak iets scherp. Sporee niet gemaakt, maar gezien de talrijk aanwezige sporen, en de nog steeds witte kleur der plaatjes wellicht wit (I).

Sporen klein, tot 7 µm lang, zelden groter, met lage ornamentatie bestaande uit een duidelijk volledig netwerk, plage weinig amyloid. Hoedhuid met zeer veel dermatocystiden, meestal niet gesepteerd, tot 8 µm breed, enkele lange wel met septen, haren veelvormig: zowel lang als kort, als smal en breed, vooral naar de basis toe breder en onregelmatiger, uit brede cellen ontspringend.

Onderzochte collectie:

Oostmalle, 's Herenbos, B5.54.32, in grazige bosdreef met *Quercus rubra* op zandbodem, 10/09/2005, *Le Jeune* G. 05-015 (dupl. in GENT).

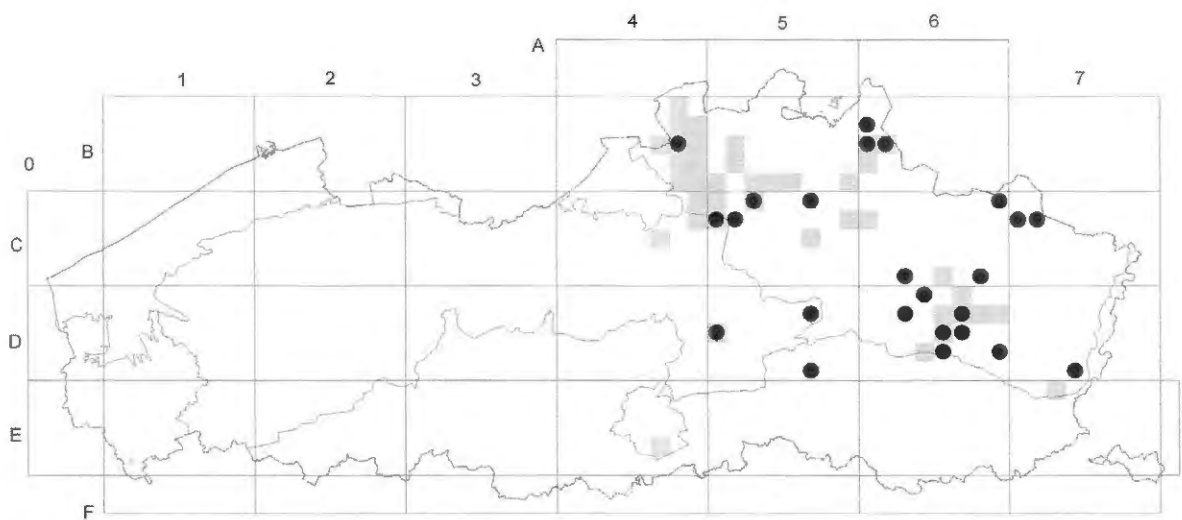
Deze soort is verwant met *Russula atropurpurea* en herinnert in het veld sterk aan *R. fragilis* var. *atropurpurella*. Kenmerkend zijn de kleinere, rode vruchtlichamen, de geur, maar vooral de kleine, dicht netvormig versierde sporen. De beschreven vondst is de eerste van deze soort in Vlaanderen, en betrof oudere exemplaren. Over deze zeldzame soort is overigens maar zeer weinig in de literatuur terug te vinden. Mogelijk wordt ze in het veld te vaak oppervlakkig verward met andere soorten, wat nogmaals pleit om ook afwijkende exemplaren van ogenschijnlijk "gemakkelijke soorten" kritisch microscopisch na te kijken.

Russula solaris - Zonnerussula

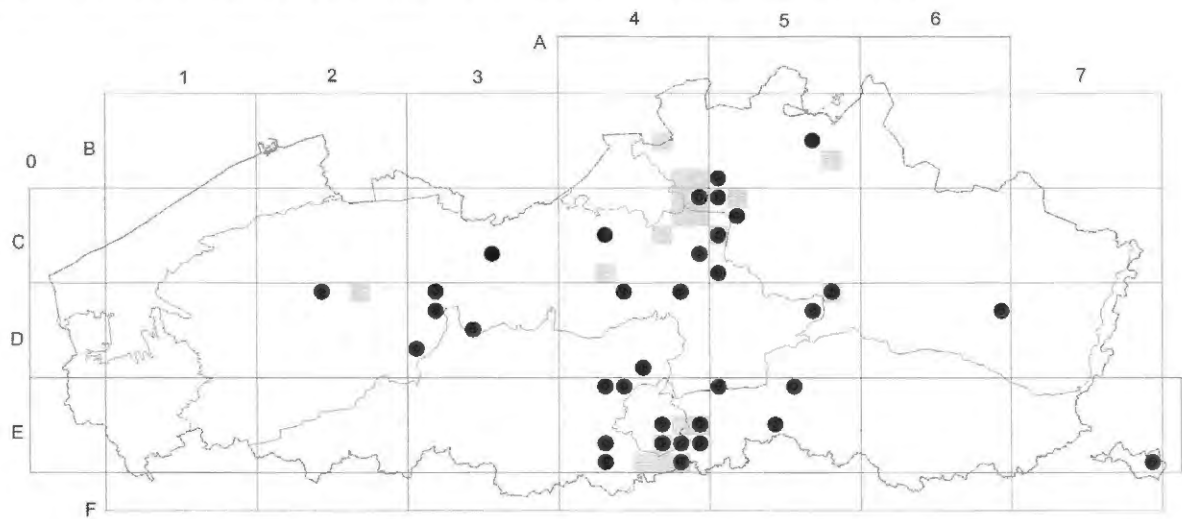
Russula solaris Ferdinandsen & Winge, *Medd. For. Svamp. Fremme*: 9. "1922" 1924.

Beschrijvingen: Einhellinger (1985: 177-178), Galli (1996: 170), Marchand (1977: nr. 441), Romagnesi (1967: 389-390), Sarnari (1998: 541-545), Van Yper (1992: microscop. tek.).

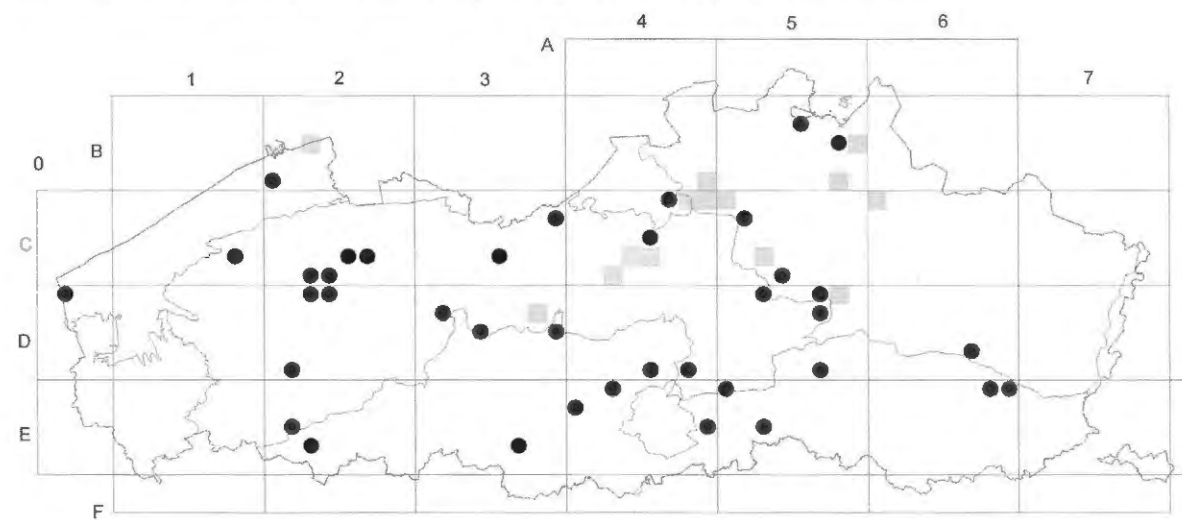
Afbeeldingen: *Bolets de Catalunya* XVIII (1999 nr. 897), Cazolli (2006), Courtecuisse & Duhem (1994:

Kaart 1. *Russula paludosa* in Vlaanderen. Vindplaatsen vóór 1980 (■) en sinds 1980 (●).

Kaart 2. *Russula solaris* in Vlaanderen. Vindplaatsen vóór 1980 (■) en sinds 1980 (●).

Kaart 3. *Russula persicina* in Vlaanderen. Vindplaatsen vóór 1980 (■) en sinds 1980 (●).

1. *Russula paludosa* (RW 4036)

2. *Russula solaris* (RW 4013)

3. *Russula persicina* var. *intactor* (RW 3989)

4. *Russula persicina* var. *intactor* (RW 3975)

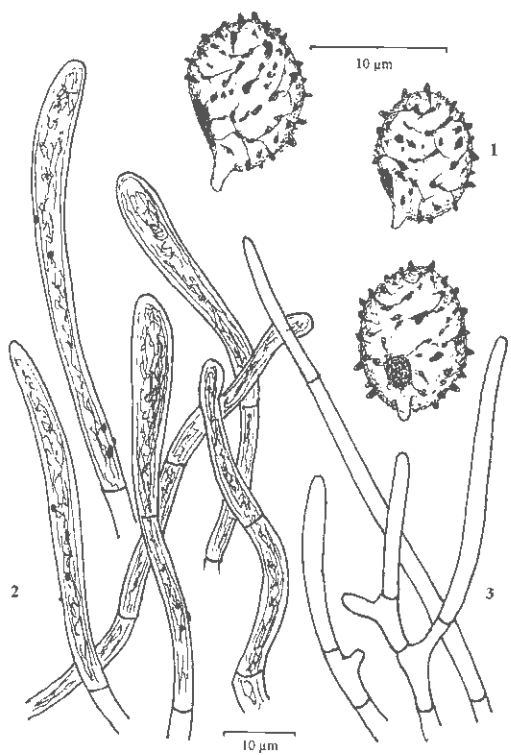

Fig. 1. *Russula paludosa* (Lc Jeune 97019)

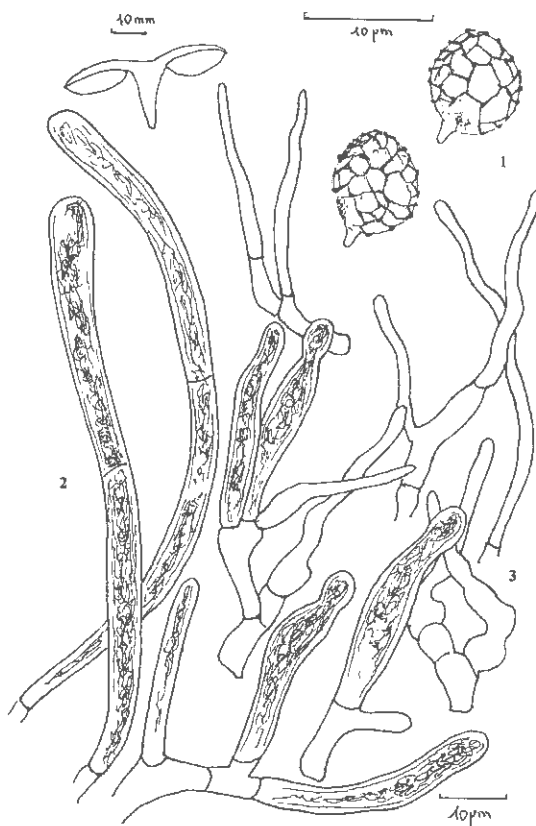

Fig. 2. *Russula rubocarminea* (LJ 05015)

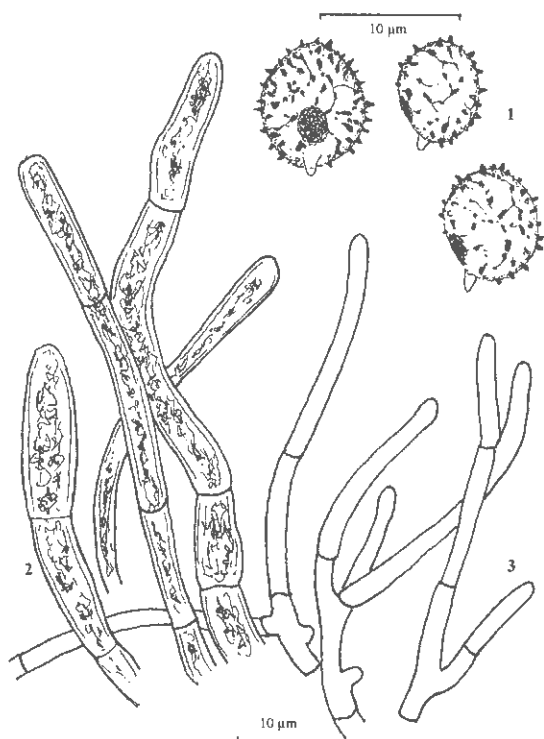

Fig. 3. *Russula solaris* (LJ 96121)

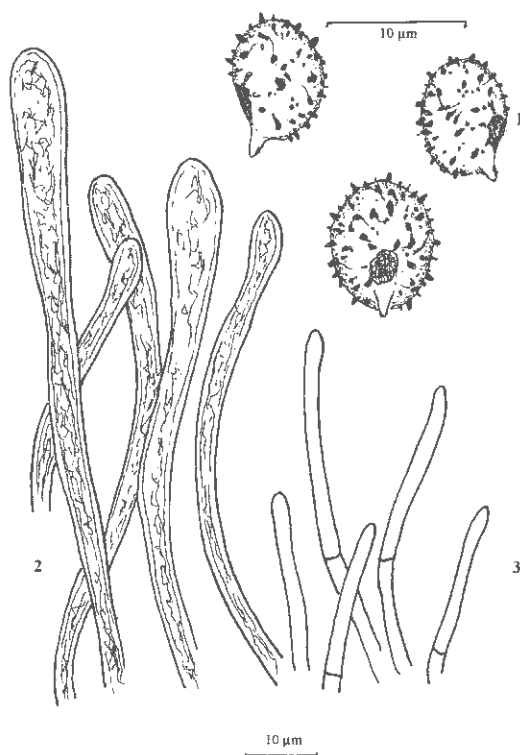

Fig. 4. *Russula persicina* var. *intactior* (LJ 96060)

nr. 1367, middelmatig), Dähncke (1993: 905), Einhellinger (1985, pl. 27), Galli (1996: 171), Gerhardt (1999: 346), Kränzlin (2005: nr. 201), Krieglsteiner (2000: 555), Marchand (1977: nr. 441), Partacini (1994), Schaeffer (1952: pl. XIV), Romagnesi (1942, Atlas pl. 88), Sarnari (1998: 543-544), Vesterholt (2004: 411).

Een kleine tot middelgrote, fragiele russula. Hoed tot 6-7 cm diam. maar vaak kleiner, convex tot afgeplat of iets ingezonken; hoedhuid tot 2/3 van de straal aftrekbaar, glad tot blinkend en iets kleverig, chroomgeel, matig tot sterk uitblekend naar de rand toe; centrum levendig gekleurd blijvend ("zonnetje") maar soms ook gemengd met oranje- of abrikozen tinten, vooral bij drogere exemplaren; hoedvles onder de hoedhuid wit; rand stomp, gestreept-wrattig ('tuberculate') tot over 1 cm lengte. Lamellen matig uiteenstaand, $L = \pm 10$ op 1 cm van de rand bij grote exemplaren, $L_{tot} = \pm 130$; aanvankelijk wit, later margarinegeel met gele schijn; snede gaaf tot iets poederig (sterke loupe). Steel cilindrisch tot knotsvormig, vaak gebogen, oppervlak wit, soms met saffraangele band zoals bij soorten van de subsect. *Puellarinae*; aanvankelijk vol, later sponsachtig hol wordend. Geur zwak, fruitig; smaak scherp. Sporee crème, Ilc(d).

Sporen tot $8 \times 7 \mu\text{m}$, met tot $1 \mu\text{m}$ hoge, vrij staande stekeltjes, soms met korte lijntjes verbonden. Hoedhuid met tot $3 \mu\text{m}$ brede haren, dermatocystiden onregelmatig cilindrisch, meestal lang of kort gesepteerd.

Ecologie: solitair of in kleine groepjes op schrale, soms grazige plaatsen onder beuk (*Fagus*), ook rode beuken, op lemig zand of leem. (Half juni-) juli-oktober. Twee waarnemingen melden eik als standplaats maar dit dient bevestigd. Volgens Krauch (2005) zou de soort mycorrhiza kunnen vormen met Linde.

Onderzochte collecties:

Wachtebeke, prov. dom. Puyenbroeck, C3.45, Buyck B. 2730 (GENT). Deurne, ?Rivierenhof, C4.27, Verheyen K. 914 (GENT). Wingene, tegenover Rijksopvoedingsgesticht, D2.14.11, 12/10/1996, Walley R. 583 (BR). Gent, "Groene vallei", D3.12.34, 5/10/2002, Delarue S. 02-19 (GENT). Melle, rode-beukendreef nabij Geerbos, 22/10/1988 & 28/6/1992, Walley R. 88-31 (GENT). Meise, park Nationale Plantentuin, D4.55.30, 22/9/1994, leg. R. Walley in Verbeken A. 94-745 (GENT); *ibid.*, herb. *Le Jeune G.* 96121. Kortenberg, bossen de Merode, E5.11.34, 27/7/2000, herb. *Le Jeune G.* 00057; *ibid.*, 17/8/2002, Walley R. 2644 (GENT). Buzenol, Montauban, Camp Romain, M7.14.21, 16/9/1995, Walley R. 344; *ibid.*, 20/8/2005, Walley R. 4013 (GENT).

Russula solaris is door de combinatie van de gele hoedkleur, scherpe smaak, de geelgekleurde plaatjes en de crème sporee een onmiskenbare soort. De soort heeft zelfs geen synoniemen en hij werd reeds relatief

snel na zijn beschrijving in Vlaanderen door Louis Imler herkend. Verwarring is misschien mogelijk met *Russula raoultii* - niet met zekerheid bekend uit Vlaanderen - maar deze soort heeft een witte sporee, een andere geur, netvormig versierde sporen en korte knotsvormige ongesepteerde dermatocystiden. De gelijkende *Russula fragilis* var. *gilva* heeft een witte sporee, eveneens een spore met netvormige ornamentatie maar lange meermaals gesepteerde dermatocystiden. Sarnari (1998) klasseert *Russula solaris* en *R. raoultii* in de sect. *Russula*, subsect. *Russula*, stirps *Citrina*.

In Vlaanderen is de Zonnerussula vrij zeldzaam, lokaal iets algemener op de leem- en zandleembodems. In de Kempen is ze zeldzaam en ze is niet bekend uit het Maritiem distr. De standplaats betreft meestal oudere beuken in parken, lanen en bosdreven. De oudste vindplaatsen (jaren 1933-1960) concentreren zich rond Antwerpen en Brussel (hoofdzakelijk herbarium en notities Imler, naast Tuymans, Heinemann et al.). Het aantal waarnemingen vóór en sinds 1980 (resp. 20 uurhokken/57 waarn., 35 uurhokken/72 waarn.) zou - rekening houdend met de toegenomen inventarisatiegraad - kunnen wijzen op een lichte achteruitgang, maar dit dient in een breder kader statistisch onderzocht. In de Rode Lijst staat ze als Kwetsbaar, en ze is ook als Kwetsbaar opgenomen in de Rode Lijsten van Nederland, Duitsland en Noord-Frankrijk (Walley & Verbeken 2000).

***Russula persicina* – Kruipwilgrussula**

Russula persicina Krombh., Naturg. Abb. Besch. essb. schädl. verd. Schwämme 9: 12, pl. 66, fig. 18-19 (1845).

Russula luteotacta subsp. *intactor* Jul. Schäff., *Russula intactor* Jul. Schäff., Ark. Bot. 15: 54 (1939). Ann. Mycol. 35: 37 (1937). *Russula persicina* var. *intactor* (Jul. Schäffer) Bon, Doc. Mycol. 13(50): 27. *Russula persicina* f. *alba* Bon, Doc. Mycol. 17(67): 12 (1987). Misv.: *Russula rubicunda* ss. Schaefer, Moser, Heinemann (1963). *Russula "populicola"* Heinem." (ongepubliceerde herbariumnaam). *Russula persicina* "var. nov." Rayner, Keys British species of *Russula*: 101 (1985).

Beschrijvingen: Bon (1991: 49), Einhellinger (1985: 143-145), Marchand (1977: nr. 438), Romagnesi (1967: 430-435), Sarnari (1998: 667-672).

Afbeeldingen: Dähncke (1993: 919); Galli (1996: 199), Marchand (1977: nr. 438), Sarnari (1998: 669, 671), Weeda et al. (1985, Ecologische Flora van Nederland 1: 80). De meeste afbeeldingen in de literatuur zijn weinig treffend voor de var. *intactor*, dewelke in Vlaanderen het meest voorkomt.

Een middelgrote russula. Hoed 5-7,5(11) cm,

planoconvex tot onregelmatig, centrum ingedeukt of soms met brede umbo; hoedhuid 1 cm tot 1/3 straal aftrekbaar; hoedrand recht tot vrij stomp; aanvankelijk rozerood, volledig crème, aan de rand zelfs bijna wit uitblekend; mcestral (iets) vettig glanzend, rand iets knobbelig maar niet gestreept; hoedrand. Lamellen vrij tot smal aangehecht, aan de rand af en toe gevorkt met neiging tot anastomosereren bij oudere exemplaren, brokkelig; dicht opeen, $L + I = 6-11 + 2$ op 1 cm van de hoedrand, om de 2-4 lamellen met tussenlamel; jong crème wit, dan margaringeel met okergele schijn; snede gaaf. Steel cilindrisch tot iets knotsvormig, 50-70 mm lang, 8-15(20) mm breed, beetje sponzig wordend, oppervlak wit, glad, soms iets grijzend, aan basis wat bruingeel verkleurend. Vlees wit, ook onder de hoedhuid. Met $FeSO_4$ zwak oranje beige, KOH: licht geel op vlees. Smaak (snel) scherp; geur fruitig zuurzoet, aangenaam. Sporee IIc(d).

Sporen variabel bij onderzochte vruchtlichamen, tot $8 \times 7 \mu m$ groot met tot $1 \mu m$ stekeltjes, soms met fijne lijntjes verbonden. Hoedhuid met zeer lange ongesep-terde dermatocystiden, min of meer cilindrisch tot spatelvormig, tot $8 \mu m$ breed.

Ecologie: solitair of in kleine groepen bij populieren en abelen, *Populus* spp. (vaak *P. \times canadensis*, althans de oude cultivars, ook *P. canescens*, mogelijk ook *P. tremula*), soms ook breedbladige wilgen (*Salix* spp.) of Eik (*Quercus*) in schrale grazige bermen, gazons, maar ook strooiselarme bossen, zowel op droge als vochtige, niet te voedselarme zand-, leem- en kleibodems. (Juni)juli-oktober(november). In Nederland en Noord-Frankrijk wordt ze vaak waargenomen bij Kruipwilg (*Salix repens*) in duingebieden (vandaar de Nederlandse naam). Andere ectomycorrhiza-vormers die vaak in dezelfde biotoop (bij Populier) groeien zijn *Tricholoma populinum*, *T. sculpturatum*, *Amanita vaginata* (s.l.), *Russula melitodes*, *Lactarius controversus* en *Leccinum duriusculum*.

Onderzochte collecties:

Dudzele, B2.51, 31/8/2006, Ruysseveldt 3106 (GENT, var. *intactor*). Wortel, Geweldadigheidskolonie, B5.25, anno 2004, herb. *Le Jeune G.* 04009 (var. *persicina*). Turnhout, baan ri NL, ter hoogte van ven Zwartwater, B5.37.24, 15/9/2000, *Walley R.* 1908 (GENT, var. *persicina*). Regio Turnhout, "Kuil Frans", B5.38.00, 10/7/1979 *Verheyen K.* 2629 (GENT, var. *intactor*). Ursel, Drongengoed, C2.45.22, 13/10/2004, *Vanaelst E.* 04/27 (GENT), Wingene, Blauwhuisstraat, C2.53.43, 3/8/2000 *Walley R.* 1869 (GENT, var. *intactor*). Maria-Aalter, dreven (openb. weg) nabij kast. Schuurlo, C2.54.32, 27/10/2005 *Walley R.* 3975 (GENT, var. *intactor*). Wachtebeke, prov. dom. Puyenbroeck, C3.45, 24/9/1988 *Buyck B.* 2732; *ibid.*, 1/10/1987, *Buyck B.* 2668 (GENT, var. *intactor*); *ibid.*, 27/8/1987, *Mervielde H.* 87/48 (GENT, var. *intactor*). Bazel, C4.45, 25/10/1936, *Herregods M.* 323 (GENT). Bornem, C4.53, 19/9/1939, *Herregods M.* 450 (GENT, var. *intactor*). Hallaar, prov. dom. Averegten, C5.54.33, herb. *Le Jeune G.* 96060. Adinkerke, Ganzebekveld, D0.16.24,

8/11/2004, *Ruysseveldt H.* 572 (GENT). Wingene, Boskapeldreef, D2.13.21, 15/8/2005, *Walley R.* 3999 (GENT, var. *intactor*). Wingene, bossen de Gruytere, D2.13.22, 6/8/2005, *Walley R.* 3989 (GENT). Wingene, ingang zwarte dreef Gulke Putten, D2.14.13, 13/7/2004, *Walley R.* 3534 (GENT). Gent, campus De Sterre, D3.22.43, 14/9/1996, *Walley R.* 505 (GENT, var. *intactor*). Melle, Geerbosstraat, D3.34.34, 13/10/1995, *Walley R.* 416; *ibid.*, 22/10/1988, *Walley R.* 88-32; *ibid.*, 23/9/1988, leg. *Walley R.* *Buyck B.* 2731; *ibid.*, 25/7/1992, *Walley R.* z.n. (GENT, var. *intactor*). Meise, park Nationale Plantentuin, D4.55.31, 6/9/1996, *Walley R.* 481 (BR). Westmeerbeek, Het Goor, D5.16.43, 7/6/2000, herb. *Le Jeune G.* 00017. Kortrijk, De Kleiputten, E2.32.44, 7/10/1995, *Walley R.* (GENT, var. *intactor*).

Russula persicina kan simpelweg omschreven worden als een *R. silvestris* met crème lamellen in rijpe toestand. De voorkeur voor populier en wilg, de fruitige geur en de vaak sterk uitblekende hoedhuid (de soort is verwant met *R. exalbicans*) zijn handige veldkenmerken. Het is dan ook een beetje verbazend dat de soort hier tot zowat eind van de tachtiger jaren meestal miskend werd. Tot dan werd ze gewoonlijk fout gedetermineerd als *Russula maculata* - een soort die er sterk van afwijkt door ondermeer de okergele sporee (IVc) - of misschien ook als *R. exalbicans*. Slechts 2 exsiccaten, één van Heinemann uit 1951 (BR, als "*R. rubicunda*") en één van Verheyen uit 1979 (GENT, als "*R. intactor*") zaten op het goede spoor. De laatst 15 jaar wordt ze veel meer herkend. *Russula persicina* is wel een variable soort; in Romagnesi worden er diverse vormen beschreven. In onze regio's wordt vooral de var. *intactor* aangetroffen, die vaak sterk uitbleekt (geheel crème-witte exemplaren zijn gewoon, de f. *alba* Bon heeft daarom geen betekenis) en gebonden is aan Populier en Wilg (*Salicaceae*). In de literatuur komt die maar weinig aan bod. Veel zeldzamer, wordt vooral onder Eik de var. *persicina* gevonden, waarvan de hoed niet of nauwelijks uitbleekt, de steel soms rood aangelopen is, en de vruchtlichamen gewoonlijk regelmatiger/symmetrischer gevormd zijn. Een dieprode var. *rubrata* Romagn. (ongeldig) is hier niet bekend. De gebondenheid aan Populier zette Heinemann er bijna toe aan om de soort als *populicola* te beschrijven. Microscopisch lijken de dermatocystiden van de var. *intactor* wat breder dan deze van de var. *persicina*.

Russula persicina is niet zo zeldzaam in Vlaanderen (vermoedelijk ook algemener dan de waarnemingen aangeven), maar recente waarnemingen uit de Kempen en de Kust zijn schaars. Heinemann (herbariumnotities) nam ze ook waar in Berg en Sint-Truiden (geen details bekend). Gezien de soort vroeger werd miskend, is het moeilijk uitspraken te doen over trends. Momenteel wordt ze gerangschikt onder de niet-bedreigde soorten (*Walley & Verbeken* 2000), maar door het verdwijnen van

schrale bermen en de terugloop van de aanplant van Populier (nieuwe cultivars lijken ook schraler qua mycorrhizavormers) valt een achteruitgang in de nabije toekomst niet uit te sluiten. In het Maritiem distr. dient ze verder opgespoord.

Referenties

- BON M. (1991) – Flore mycologique du littoral. 7. *Doc. Mycol.* **21**(81): 47-54.
- CAZZOLI P. “2005” (2006) – Approccio al genere *Russula*. V. *Rivista Micol.* **48**: 195-220.
- CETTO B. (1983) – I Funghi dal vero. Saturnia.
- DÄHNCKE R.M. (1993) – 1200 Pilze in Farbfotos. AT Verlag, 1179 p.
- EINHELLINGER A. (1985) – Die Gattung *Russula* in Bayern. *Hoppea* **43**: 5-286 + 32 pl.
- GALLI R. (1996) – Le Russule, Atlante pratico-monografico per la determinazione delle russule. Ediz. Edilnatura.
- GERHARDT E. (1999) – De grote paddestoelengids voor onderweg. Tirion, 718p.
- KRAUCH F. (2005) – *Russula* unter Linde. *Z. Mykol.* **71**: 221-226.
- KRIEGLSTEINER G.J. (2000, ed.) – Die Großpilze Baden-Württembergs. Band 2. Ständerpilze: Leisten-, Keulen-, Korallen- und Stoppelpilze, Bauchpilze, Röhrlings- und Täublingsartige. Stuttgart, Eugen Ulmer.
- MARCHAND A. (1977) – Champignons du Nord et du Midi. Tome 5. Les Russules. Perpignan, Soc. Mycol. Pyrénées Médit.
- PARTACINI G. (1994) – Funghi dell'Alta Valsugana (TN). 3° contributo. *Boll. Gruppo Micol. G. Bres. (n.s.)* **37**: 163-165. [niet gezien]
- PHILLIPS R. (1981) – Paddestoelen en schimmels van West-Europa. Antwerpen, Spectrum.
- ROMAGNESI H. (1942) – *Russula solaris* Ferd. Winge. *Bull. Soc. Mycol. France* **58**:759: Atlas, pl. 88.
- (1967) – Les Russules d'Europe et d'Afrique du Nord. Paris, Bordas, 998 p. + 1 pl.
- SARNARI M. (1998) – Monografia illustrata del genere *Russula* in Europa. Tomo primo. Trento, Associazione Micologica Bresadola, 800 p.
- (2005) – Monografia illustrata del genere *Russula* in Europa. Tomo secondo. Trento, Associazione Micologica Bresadola, 807-1568 p.
- REUMAUX P. (1996, coll. BIDAUD A. & MOËNNE-LOCCOZ P.) – Russules rares ou méconnues. Marlioz, éd. F.M.D.S., 294 p.
- SCHAEFFER J. (1952) – *Russula*-monographie. 2ed. Pilze mitteleuropas, band III. Verlag Julius Klinkhardt.
- VAN YPER J. (1992) – *Russula solaris*. *Meded. Antwerpse Mycol. Kring* **1992**: 96-97.
- VESTERHOLT J. (2004) – Danmarks Svampe. Copenhagen, Gyldendal, 473 p.
- WALLEYN R. & VERBEKEN A. (2000) – Een gedocumenteerde Rode Lijst van enkele groepen paddestoelen (macrofungi) van Vlaanderen. *Meded. Inst. Natuurbehoud* **7**: i-x, 1-84.

ERRATA STERBEECKIA 25

Blz./Pages 3-12 (Walleyn et al., An annotated list of macrofungi and myxomycetes described from northern Belgium).

correctie/correction: *Diaporthe coemansii* Rabenhorst, Fungi Europaei Exsiccati n° 256 (non 209)

aanvullingen/omissions:

Agaricus togularis var. *dunensis* J. Kickx f., Fl. Crypt. Flandres, Vol. II: 164 (1867)
TYPE: lost.
TL: Belgian costal dunes, between Nieuwpoort and De Panne.
STATUS: nomen dubium.

Cortinarius sordipes f. *vinosobrunneus* A. de Haan & Volders, Sterbeecia 23: 28 (2003)
TYPE: A. de Haan 00013 (BR).
TL: prov. Vlaams-Brabant, Houwaart, Walenbos, Hengelhof, IFBL D5.56.42.
STATUS: only recently described.

Cortinarius fusisporus A. de Haan & Volders (*), Sterbeecia 23: 57 (2003)
TYPE: A. de Haan 01074 (BR).
TL: prov. Vlaams-Brabant, Houwaart, Walenbos, Hengelhof, IFBL D5.56.42.
STATUS: only recently described.
(*) authors specified on page 28

Chitonospora ammophila E. Bommer, M. Rousseau & Sacc., Syll. Fung. 9: 797 (1891)
LECTOTYPE, designated here: Bommer E. & Rousseau M., April 1887 (BR-100028-21; absent in PAD)
TL: Oostende, ± C1.14, on *Psammophila arenaria*.
STATUS: accepted species.

Blz./Pages 50-51: tekst van deze pagina's vervangen door bijgevoegd los blad/please content by text on printed pages inserted separately in the distributed volume.